

<https://doi.org/10.15407/rksu.38.059>
УДК: 766:656.835.91(477)«1963/1968»

Ірина Гах, кандидат мистецтвознавства,
керівник навчально-практичного центру
«Вітражне мистецтво», Львівський професійний коледж
прикладного мистецтва та дизайну (Львів, Україна)
ORCID: 0000-0002-5627-7039
E-mail: gachiruna@gmail.com

Борис Гаврилюк, доктор філософії,
асистент кафедри графіки та мистецтва книги,
Національний університет «Львівська політехніка» (Львів, Україна)
ORCID: 0000-0002-3803-2441
E-mail: borisgavryljuk@gmail.com

РУКОТВОРНІ ПОШТІВКИ ЛЕВА ГЕЦА 1963—1968 РОКІВ

Мета роботи. Здійснити комплексний аналіз та залучити до широкого суспільного простору рукотворні поштові листівки українсько-польського художника Лева Геца (1896—1971), які зберігаються в Історичному музеї Сянока і становлять цінне джерело інформації про життєвий і творчий шлях мистця, зокрема — його графічну та епістолярну спадщину. **Методологія** дослідження базується на застосуванні хронологічно-тематичного, системного, ретроспективного та порівняльного методів. **Наукова новизна** полягає в введенні до наукового обігу невідомих раніше поштівків Лева Геца, створених у 1963—1968 роках, що розкривають сторінки його життя й творчості та ніколи не були предметом наукових студій. **Висновки.** Весь наявний рукописний матеріал — 20 поштівків з рисунками та рукописними текстами Лева Геца досліджено вперше. Пропоновані до аналізу оригінальні пам'ятки демонструють виразний мистецький та історичний характер і слугують інформаційним джерелом для глибшого й ретельнішого вивчення творчого спадку художника. Кожна листівка — це окремий твір мистецтва, сповнений художньо-образного виразу, що представляє не лише важливу інформацію, а й у графічній формі відтворює події,

Цитування: Гах І., Гаврилюк Б. Рукотворні поштівки Лева Геца 1963—1968 років. *Рукописна та книжкова спадщина України*. 2025. № 3 (38). С. 59—71. <https://doi.org/10.15407/rksu.38.059>

© Видавець ВД «Академперіодика» НАН України, 2024. Стаття опублікована за умовами відкритого доступу за ліцензією CC BY-NC-ND (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>)

властиві певним середовищу і часу, в яких жив і працював автор. Цінність поштівوک полягає в наявності та унікальності пропонованого ілюстративно-мистецького матеріалу, що репрезентує широкий діапазон образно-виражальних художніх засобів, які не лише переконливо засвідчують фаховість Геца-графіка, але й суттєво доповнюють його образотворчий спадок.

Ключові слова: Лев Гец, листи-поштівки, рукописний текст, рисунок, культурна спадщина України.

Актуальність теми дослідження. Останніми роками, на противагу періодові другої половини ХХ століття, творчий спадок польсько-українського мистця Лева Геца (1896—1971) неодноразово ставав об'єктом дослідження вітчизняних істориків та мистецтвознавців. Після Першої світової війни художник жив і працював у Польщі, де зберігається значна частина його мистецької спадщини. Живописні та графічні твори Геца є в Історичному музеї і Музеї народної архітектури та побуту Сянока, а також в Історичному музеї Кракова (Польща). Твори художника представлено також й у приватних колекціях Польщі, України, Америки, Канади та інших країн.

«Щоденники» і «Спомини» — рукописне надбання Лева Геца — зберігаються в Інституті Національної Пам'яті (Польща) та бібліотеці оо. Василіян у Римі (Італія). Виявлені в архівах Історичного музею Сянока рукотворні поштові листівки мистця 1960-х років (20 аркушів) ніколи й ніде не публікувалися та не були об'єктом наукового дослідження, що визначає їхню цінність та унікальність для сучасної національної історії культури.

Аналіз досліджень і публікацій. Переважна складова образотворчого спадку Лева Геца — це графічні твори. Ранні рисунки (олівець, перо, акварель), які частково увійшли до рукотворних книг автора: «Антологія стрілецької творчості» (1915—1918) [1] та «Домбе 1918—9», і значна за обсягом колекція графічних творів періоду 1915—1919 років [2] знаходяться в бібліотеці оо. Василіян у Римі; повоєнні рисунки стали художньо-ілюстративним матеріалом книги-альбому «Давні дворики та подвір'я Кракова» («Dawne dziedzińce i podwórza Krakowa», 1958) [3], а чисельна колекція — 426 графічних зображень повоєнного Кракова, які репрезентують академічну майстерність автора — зберігається у фондовій колекції Історичного музею цього польського міста. Упродовж творчого життя мистець займався ліногравюрою, дереворитом; працював у техніці сухої голки; робив різні начерки й карикатури. Ескізи, які Лев Гец створював під час прогулянок, мандрівок чи за будь-якої іншої нагоди, були його повсякденною звичкою, а фахово відпрацьований академічний рисунок багато років залишався основою творчої діяльності, що підтверджує повноту закладеного природою непересічного таланту Геца-рисувальника.

Метою дослідження є комплексний аналіз унікальних рукотворних поштових листівок українсько-польського мистця Лева Геца (1896—1971),

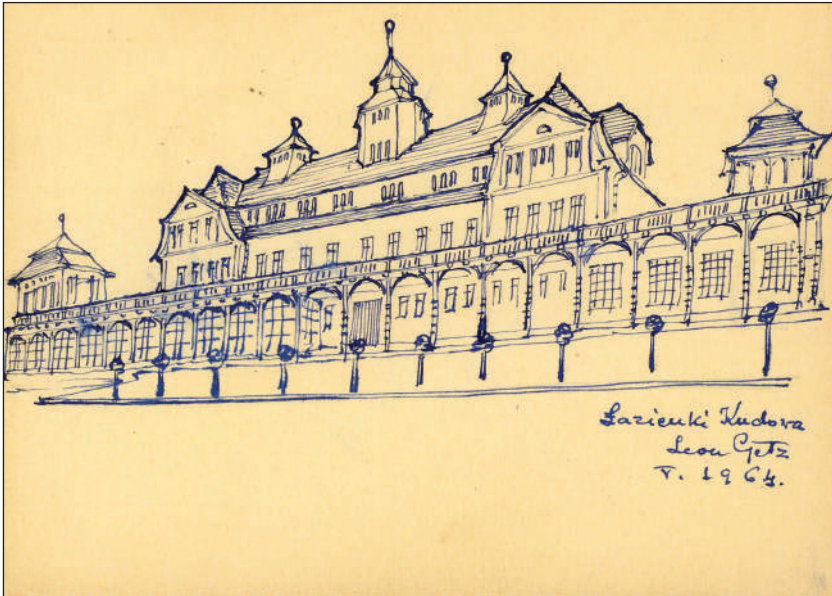
що зберігаються у фондах Історичного музею Сянока. Ці артефакти вперше розглядаються як багаточисельні джерела, що не лише висвітлюють особливості графічної майстерності художника, але й відкривають невідомі аспекти його творчої спадщини. Дослідження спрямоване на введення до наукового обігу раніше не публікованих зразків графічно-епістолярного доробку Лева Геца періоду 1963—1968 років, що дозволяє реконструювати важливі фрагменти його біографії та творчого шляху і значно збагатити мистецтвознавчий дискурс новими відомостями про українсько-польські культурні взаємини другої половини ХХ століття.

Виклад основного матеріалу. Після завершення Першої світової війни та й упродовж усього життя Лев Гец мав проблеми зі здоров'ям: кульові поранення, кількарізові арешти, постійний нагляд спецслужб серйозно вплинули на фізичний стан художника. Гец роками боровся з різними захворюваннями, які потребували постійного лікування в санаторіях, переважно в тих, де пропонували курс оздоровлення «водами». Перебуваючи в лікувально-оздоровчих закладах, далеко від міста Кракова, де мистець оселився після Другої світової війни, він доволі активно листувався поштівками з авторськими рисунками. Усе, що побачив на курортах, трансформувалося в оригінальні ідеї, які розрослися до тематичних циклів і стали цінною колекцією авторських поштових листівок, присвячених темі відпочинку.

У 1960-х роках широко використовувалися поштові картки (10,5 × 14,5 см) із цупкого прямокутного паперу, на лицевій стороні яких передбачалося місце для адреси та розміщувалася друкована поштова марка, а другий бік залишався порожнім і призначався для рукописного тексту. Листи-поштівки нейтрального — світло-вохристого «картонного» кольору мали доволі непримітний вигляд, але були зручні у використанні та «міцні» щодо якості паперу. Саме ці скромні невеликі аркуші картону стали для Геца засобом оригінального творчого самовираження.

Рукописні поштівки, що зберігаються в архіві Історичного музею Сянока, логічно згруповані в тематичні цикли відповідно до зафіксованої автором дати: це 5 листівок, позначених липнем 1963 року; 8 листівок — травнем 1964-го, 3 — травнем 1965-го, ще 4 — травнем 1967-го і лише одна поштівка позначена жовтнем 1968-го. Авторські рисунки на цих рукописних пам'ятках виконані кульковою ручкою (часом кольоровими стержнями) та пером, тексти й коментарі написані винятково польською мовою. Збереженими залишилися 20 аркушів, отож можемо припустити, що це лише частина оригінальних листівок Лева Геца, які дійшли до наших днів.

П'ять зображень на поштівках 1963 року цілковито присвячені враженням художника від перших днів перебування на відпочинку. Виконані червоним стержнем рисунки розповідають про щирі почуття до дружини Анни та відображають глибоко особистісні емоції Лева Геца: автопортрет художника на повний зріст та з великим букетом квітів; рисунок пари —

Лл. 1. Лев Гець. «Łazienki Kudowie» («Купальні-Кудова»), 1964

чоловіка та жінки, які «завмерли» у складному русі танцю. Два наступні зображення — це жіноча фігура, яка вийшла з дверей кімнати і спускається сходами, а також сходові клітки у вигляді коротких горизонтальних ліній, що, скорочуючись у перспективі, піднімаються вгору — до дверей з табличкою, на якій великими літерами написано: «ANNA» («АННА»). У правому нижньому куті цієї композиції Гець намалював чоловічу постать у ліфті, що візуально дуже нагадує його власний силует. Сюжети згаданих листівок промовисто розповідають про те, як мистець сумував за домівкою та дружиною.

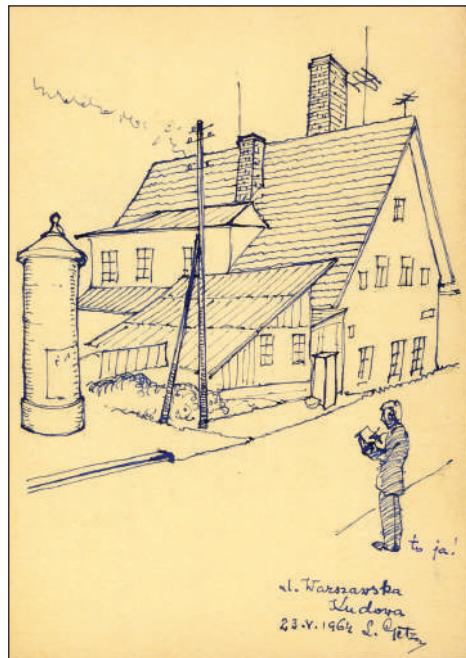
На п'ятій — останній поштівці, датованій 1963 роком, художник зобразив чоловіка, який несе на плечах мішок з вугіллям, з промовистим авторським коментарем: «Pijany weglarz zniost węgiel za 40 zł.» («П'яний носій приніс вугілля за 40 зл.»), втіливши у графічний рисунок сюжет побутової, «домашньої» сцени, яку запам'ятав з подій, що відбувалися тогорічної зими у краківському будинку Геця по вул. Реторика, 24.

Ця серія рисунків засвідчує майстерність автора у творенні швидких настроєвих графічних малюнків, до сюжетів яких увійшли спогади про затишну квартиру у Кракові, дружину Анну, побутові спомини.

Листівки, датовані квітнем 1964 року, присвячені архітектурним пейзажам відомого курорту в містечку Кудова-Здруй (Kudowa-Zdrój) у південно-західній частині Польщі, в якому Гець оздоровлювався. З восьми поштівок лише одна присвячена інтер'єру концертного залу з рукописним коментарем: «Koncert w Zdrój — Kudowa. 21.V. 1964» («Концерт в Кудова-Здруй. 21.05.1964»). На звороті Гець коротко описав сюжет зображення: «Перший рисунок першого

дня. Публiка старувата, товста, не маю з ким потанцювати. Що далi — то побачимо. Цiлюю Лев...».

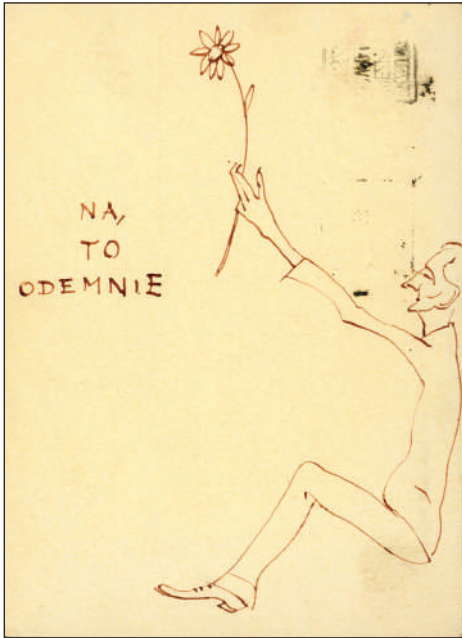
Решта сiм поштiвок зображають архiтектурнi споруди та фрагменти вулиць цього давнього курортного мiстечка й виконанi кульковою ручкою синього кольору: затишний куточок старого парку зi вкритою кiтками клумбою та коротким пiдписом у нижньому лiвому кутi: «Кактуси i кiтки»; двоповерхова вiлла-готель «Ognisko» («Вогнище»), в якiй пiд час оздоровлення проживав Гец; найвiдомiший у мiстечку комплекс ХІХ столiття «Łazienki Kudowie» («Купальнi-Кудова») (Іл. 1). Не менш фахово представлено й архiтектурну споруду пiд авторською назвою «Sala Koncertowa i pialnia» («Концертний зал i бювет»), будинок на вулицi Пiтаського, 46 (Putaskiego, 46) та фрагмент вулицi Варшавської (Warszawska) — дорога, дерева та одноповерховi будiвлi. Компонуючи вертикальне зображення невеличкого будинку на Варшавськiй, у правому кутi художник розмiстив фiгуру чоловiка, який малює, з написом: «То ja!» («Це я!») (Іл. 2).

Іл. 2. Лев Гец. «То ja!» («Це я!»), 1964

Рисунки архiтектурних споруд Кудова-Здруй вiдображають образ затишного провiнцiйного мiстечка — окремi архiтектурнi споруди, їхнi лiнійно-конструктивна побудова та характернi риси екстер'єру. В цiй серiї поштiвок Гец розкривається повною мiрою як майстер пейзажного жанру, що досконало вивчає та графiчними засобами ретельно фiксує окремi деталi фасадiв, пластичними лiнiями чи легким штрихуванням увиразнює й пiдкреслює своєрiднiсть забудови курортного мiстечка Кудова-Здруй. Він навмисне не прикрашає i не iдеалiзує зображення, а лише виявляє характернi особливостi будiвель, грацiйнi обриси старих стiн, графiчними фактурами видiляє окремi елементи. Авторськi пластичнi ходи представленi з дотриманням пропорцiй, рацiональним членуванням великих геометричних площин, що влучно вiдстеженi та вiдображенi Гецом графiчними засобами.

Три поштiвки, створенi у кiвтнi 1965 року, сприймаємо як спробу Геця проявити себе художником-карикатуристом, який у графiчно-гумористичнiй формi зображає своє «парубоцьке» життя у Краковi, коли дружина перебувала на вiдпочинку в Криницi-Здруй (Krynica-Zdrój) — курортi в мальовничих карпатських Бескидах.

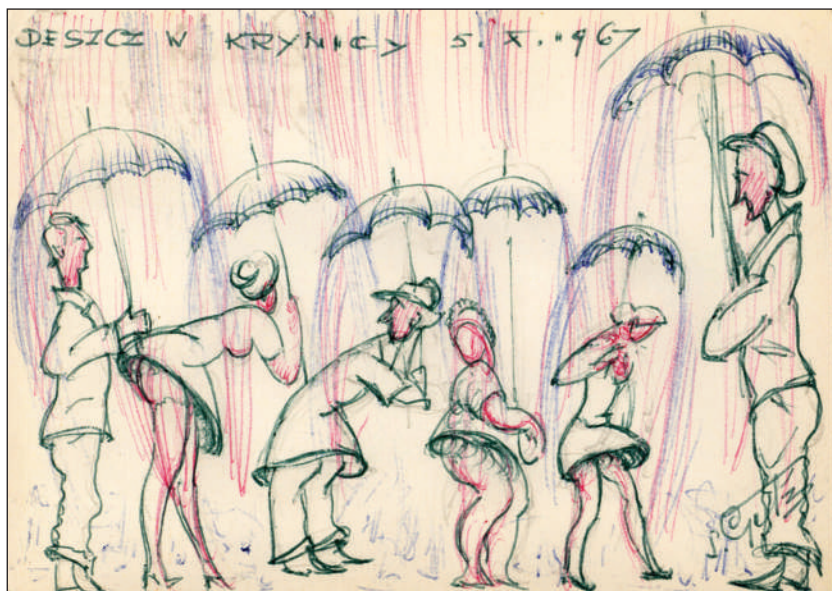

Іл. 3. Лев Гец. «Na, to odemne» («Тримай, це від мене»), 1965

Три поштівки мальовані пером (чорним та коричневим чорнилом) і цілковито присвячені особистісним емоціям, які Гец переживав, залишившись сам на «господарці». Ці листівки візуалізують непристосованість художника до побуту і через сатиричний малюнок фіксують ситуативність дій головного персонажа — автора, який у графічній формі висміює свою безпорадність у кухарській справі. У підкреслено карикатурній манері мистець влучно зображає місце події та характерно відтворює побутові сцени. Особливо емоційно й критично він змалював власну зовнішність, що надало графічному образу гротескного відтінку: висока худорлява фігура, довгий з горбинкою ніс та дещо випукле й загострене підборіддя.

На наступній картці Гец зображає себе в сидячій позі, у профіль, із квіткою у простягнутій руці. Поряд напис-пояснення: «Na, to odemne» («Тримай, це від мене») (Іл. 3). Відверто комічно виглядають і дві наступні поштівки із сюжетами побутового життя «без Анни». На одній художник зобразив себе під час оглядання медалі з власним портретом, який підписав: «Глянь, яка гарна медаль. Це твій любий. Твій коханий»; на іншій — два власних зображення: Гец стоїть біля електричної плити «Mleko kipi jak cholera!» («Молоко кипить як холера!»), далі — сидить у м'якому кріслі і п'є (найімовірніше, каву, забілену молоком, що кипіло «як холера»), бо підпис під цим зображенням повідомляє, що сніданок вийшов смачним, лише трохи пахне «горілим», і що життя без дружини — «як wojna» («як війна»). Описуючи та зображаючи своє повсякдення «без Анни», Гец цікавився, як дружині ведеться «на водах»: чи вона має там відповідне товариство, як проходить лікування і чи добре та смачно харчується?

Малюнки, створені Левом Гецом у жовтні 1967 року в курортному місті Криниця (карпатські Бескиди) (кульковими ручками, червоним, зеленим, синім кольорами), — це сюжетні картинки, які розповідають про життя відпочивальників. У звичній манері лінійного рисунка художник відтворив сцени, в яких для підсилення комічно-сатиричного акценту виділив, чи навіть перебільшив сатиричний характер зображень. Листівки під промовистими назвами «Wszyscy chlasa wode do picia z rurke...» («Усі п'ють воду з

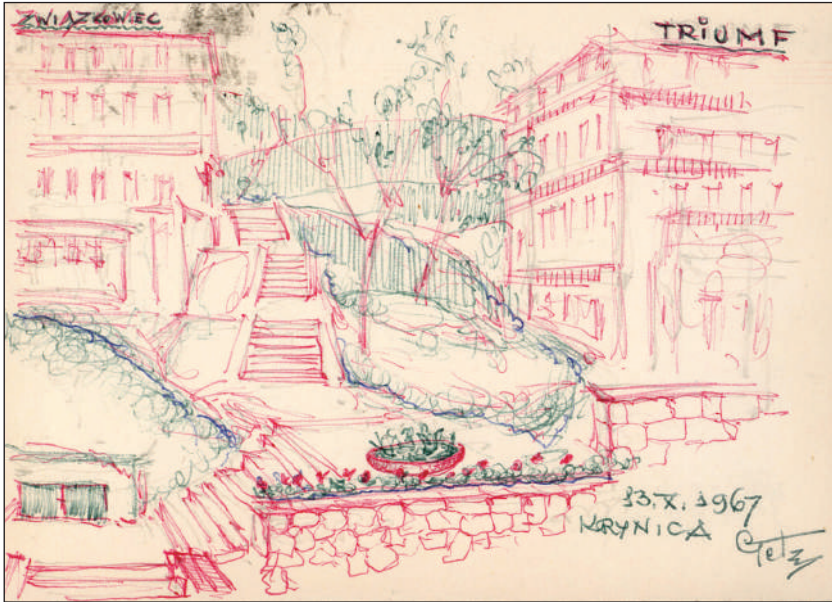

Іл. 4. Лев Ґец. «Deszcz w Krynicy» («Дош в Криници»), 1967

труби...»), «Deszcz w Krynicy» («Дош в Криници») (Іл. 4) чи «Sunie naród na góres» («Суне народ під гору») представляють картини, які, окрім теми лікування цілющими водами, змальовують сюжети веселого та безтурботного курортного життя, коли відпочивальники насолоджуються вільним часом. Мистець влучно передає атмосферу, що панує під час оздоровлення: романтичні прогулянки та зустрічі (біля бювета чи навіть під час дощу). Графіка Ґеца рясніє комічними етюдами, що дотепно наповнюються іронією та сатирою: професійно оперуючи лінією, він влучно відтворює динамічні ракурси чи найменші порухи постатей, характерні вигини силуетів, жестикуляцію, акцентує на перебільшеннях, фіксуючи найприкметніші риси персонажів.

У цій серії листівок 1967 року присутній міський пейзаж «Rypica» («Криниця»), в якому (кульковою ручкою, двома кольорами — червоним та зеленим) художник зобразив фрагмент вулиці з багатопверховими готелями «Triumf» та «Zwiazkowies» (Іл. 5).

Єдина поштівка, датована 20 травня 1968 року, була створена також у Криници та присвячувалася розповіді автора про своєрідну красу містечка. У своїй звичній манері щодо вирішення просторової композиції художник зобразив сходи, що в перспективному скороченні простягаються вгору. До сюжету Ґец вводить фігуру чоловіка, що піднімається цими сходами, несучи об'ємну валізу. Авторський рукописний текст роз'яснює: «Так йдеться по сходах до "Святовида"» (Іл. 6). Найімовірніше, що художник зобразив свій маршрут, яким користувався кожного дня, мандруючи до місця призначення, піднімаючись сходами.

Іл. 5. Лев Гец. «Triumpf» і «Zwiazkowiec» («Тріумф» та «Зв'язковець»), 1967

Двадцять листівок, створених художником у 1960—1970-х роках, становлять надзвичайно цінний і змістовний рукописний матеріал, що вкотре засвідчує високу професійну майстерність Геца як графіка і карикатуриста.

У всіх поштівках переважає ілюстративність, яка підсилена не лише фаховим художнім матеріалом, але й емоційним, виразно-експресивним трактуванням сюжету, достовірною фіксацією конкретної події, вміло відтвореними характерними рисами, що свідчить про високий рівень майстерності їхнього автора. Проста й лаконічна композиційна побудова, обмежена кольорова гама, віртуозне володіння графічною лінією та вдале використання тональних переходів — це ті мінімальні художні засоби, якими він вправно оперує. Віртуозно мальовані рисунки є провідним засобом художньої виразності у творчості Лева Геца, адже саме через них мистець уміло передає оригінальність пошукових рішень, віртуозну контурну лінію, витончену гру світлотіні, просторовість і легкість.

Графічна манера Лева Геца спрямована на образно-мистецьке дослідження природи в сюжетних зображеннях, ретельну проробку окремих деталей, уміле використання світлотіньових ефектів. Він вправно володіє композицією, перспективою, фахово оперує художніми графічними засобами, передаючи образно-мистецьку глибину змісту зображення. У рисунках лінія залишається головним знаряддям художньої виразності, якою Гец професійно передає оригінальність пошукових рішень, витончену гру силуетів, просторовість та легкість, доречно користуючись хроматичним

контрастом. Рисунки на поштївках представляють широкий діапазон образно-виражальних можливостей, закладений у найпростішій техніці, що руйнує усталені стереотипи, коли швидкий малюнок сприймається як підготовча стадія до «справжніх» художніх творів.

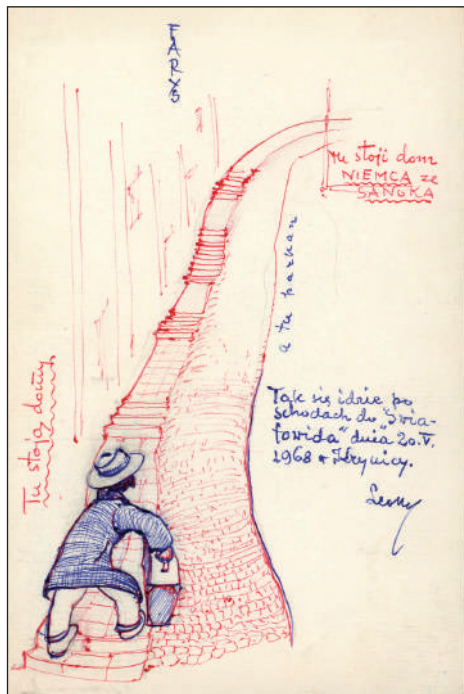
Прикрашені графічними зображеннями листи-поштївки переконливі в мистецьких можливостях техніки рисунка: в різноманітності використання товщини чи насиченості лінії, яка здатна створити образ, підкреслюється характер, наголошується на важливому художньому елементі.

Художник, фіксуючи різноманітні сюжети, майстерно відтворює місце та атмосферу події, людські емоції. Усі, без винятку, роботи перейняті особистісним критичним аналізом та вміло відтворюють довкілля й архітектурні пейзажі маленького курортного містечка, побут людей, що приїхали «на води», та ін. Рисунки присвячені досвіду, спогадам, спостереженням, яким Гец уміло та фахово надає індивідуальні характеристики. У зображеннях архітектури, людських постатей чи сюжетних сцен прослідковуються авторські переосмислення, адже у процесі роботи мистець вільно аналізує, імпровізує та порівнює художні образи чи вправно фіксує обставини.

Лев Гец влучно вишукує та показово виділяє характерні образи, акцентує на прикметних рисах окремих персонажів. Відтворюючи окремі постаї, він залишає глядачеві можливості для роздумів, фантазії, власних почуттів. Показовими у цьому сенсі є рукописні коментарі до малюнків, просякнуті дотепністю та самоіронією.

Оригінальні ідеї Геца, втілені в ескізній техніці на поштївках, склали значну колекцію тематичних циклів. Ці малюнки сміливо й доказово можна віднести до самобутніх творів образотворчого мистецтва.

Практично на всіх листівках певне місце відведене критичному спостереженню, відтворенню та мистецькому трактуванню дійсності, в якій художньо-ідейний формат та власна сюжетна лінія мають виключно авторське графічне трактування.

Ил. 6. Лев Гец. «Tak się idzie po schodach do Świątowida» («Так йдеться по сходах до «Святовида»»), 1968

Поштівки Лева Геца мають ще одну характерну специфіку — художню авторську мову. Це форма безпосереднього звертання до адресата: прагнення і рисунком, і письмом донести власні почуття чи бажання. Художник не лише логічно та лаконічно викладає свої думки, спостереження чи пояснення до графічних зображень, він заочно-писемно спілкується з близькою людиною на побутові, ситуативні теми, веде активний діалог, передає власні почуття, глибоко особистісні емоції. Безпосередньо звертаючись до адресата, прагне залучити кохану дружину до подій, що відбувалися з художником на відпочинку.

У творчому спадку Лева Геца рукописні листи-поштівки з художніми текстами мають не лише родинно-побутове значення, а несуть у собі загальнолюдський зміст, виконують пізнавальну та естетичну функції, розкривають «світ» автора-художника, особливості його творчої натури, змальовують його багатогранний портрет. Письменницький епістолярій Геца є безцінним джерелом глибокого пізнання його творчості, в якому морально-етичною парадигмою виступають авторські мистецькі поштівки. Перечитуючи тексти, бачимо перед собою талановиту, мудру й толерантну людину в безперервному прагненні творити, ділитися власним досвідом у найкращих етико-естетичних спостереженнях і враженнях. Адже всі рисунки, які супроводжуються текстами, є результатом суб'єктивної чи емоційної реакції художника, що виявляється в оцінці інформації та роз'ясненні власної поведінки, настрою чи констатації фактів.

Атмосфера відпочинку, приємного та «легкого» лікування (курорти мінеральних вод), в якому багато вільного часу для «програмування» сюжетності рисунків, пояснює їхні настроєність та мистецьке трактування. Ці рисунки — відображення дійсності, «душевного стану» курортного містечка. Від уважних спостережень за всім, що відбувається навколо, художник поступово приходить до власних розробок найцікавіших, на його думку, тем — архітектурного середовища, атмосфери дозвілля, образів відпочивальників та ін.

Наукова новизна проведених аналітичних студій полягає в тому, що це перше в українському мистецтвознавстві комплексне дослідження колекції рукотворних поштівок Лева Геца 1963—1968 років з фондів Історичного музею Сянока. Вперше здійснено мистецтвознавчий аналіз 20 унікальних артефактів, які не лише розкривають графічну майстерність художника, а й висвітлюють невідомі дотепер сторінки його біографії. До наукового обігу введено значний корпус епістолярно-графічних матеріалів, які суттєво розширюють уявлення про творчий доробок мистця пізнього періоду. Проаналізовано образно-стилістичні особливості поштівок, їхні композиційну структуру та технічні характеристики. Виявлено тематичні домінанти, що прослідковуються у графічних мініатюрах, та їхній зв'язок з життєвими обставинами художника. Систематизовано та класифіковано

поштівки за хронологічним і тематичним принципами, а також за технікою виконання, що дозволило проаналізувати графічну манеру автора та простежити особливості його творчого мислення.

Обґрунтовано культурно-історичну та мистецьку цінність досліджуваних артефактів у контексті українсько-польських культурних взаємин другої половини ХХ століття та в загальному контексті творчої спадщини Лева Геца.

Висновки. Поштівки Лева Геца — унікальні пам'ятки, збережені в архівах Історичного музею Сянока, становлять важливу частину образотворчого спадку художника. Невідомі до сьогодні матеріали дозволяють суттєво доповнити та глибше прослідкувати творчі напрацювання майстра за останні десять років мистецької діяльності й проаналізувати пізню графіку Лева Геца.

Поштівки Лева Геца — це ілюстративний матеріал з текстами, які посідають особливе місце у творчій спадщині художника. Більше того, супроводжувані лаконічно-влучними підписами рисунки стали джерелом глибокої, злободенної інформації про життя та особистісні переживання, зрозумілі без додаткових пояснень, адже багата мова візуальних образів представляє тлумачення, оцінку та емоційне сприйняття суспільства, в якому мистець перебував у 1960—1970-х роках. Рисунки Геца, у своєрідний спосіб, у підкреслено карикатурному вигляді, являли собою мініатюрні твори, в яких засобами іронії та гумору в дотепній формі передавалися й підкреслювалися певні риси самого автора.

Увесь текстовий матеріал художника в авторських поштівках із графічними зображеннями відносимо до унікального і неповторного явища в різноманітних планах: духовному, мистецькому, історичному та екзистенційному.

Тексти Лева Геца в поштівках є витонченими та образними. Вони насичені роздумами, оцінками та самоіронією, що несуть у собі заряд внутрішньої енергії автора і стали формою виявлення таланту художника, якісним літературним продуктом його творчості. Двадцять мистецьких поштівок — це більше ніж документи — це фаховість художника-графіка, виразно представлена в епістолярній творчості.

Протягом усього життя рисунок надавав Гецові широке поле для практичних пошуків і став ще одним напрямом його художньо-образного таланту. Роками вдосконалюючись, художник винайшов «власну лінію», що стала особливим матеріалом художньої виразності в його графічному спадку. Завдяки високому професіоналізму та витонченому естетичному смаку твори Геца вирізняються своєю характерністю та образно-художньою експресією. Усі «курортні» рисунки 1960-х сприймаються як майстерні, фахово мальовані ілюстрації до «курортних» вражень, де увага автора зосереджена на правдивості відтворення й особистісних переживаннях. Усі двадцять створених художником листів-поштівок вкотре засвідчують високу майстерність Геца-графіка.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гак І.С. Лев Гец. «Антологія стрілецької творчості»: історія та художні особливості рукотворної книги-альбому Українських Січових Стрільців // Рукописна та книжкова спадщина України. 2023. Вип. 31. С. 82—98.
2. Гак І.С., Гаврилюк Б.А. Книга-альбом «Давні подвір'я та завулки Кракова» («Dawne dziedzińce i podwórza Krakowa») Лева Геца: історія та художні особливості // Art and Design. 2024. № 4. С. 102—110. <https://doi.org/10.30857/2617-0272.2024.4.8>
3. Гак І.С. Рання творчість Лева Геца (1915—1919) // Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку / Рівненський державний гуманітарний університет. Рівне, 2024. Вип. 48. С. 87—94. <https://doi.org/10.35619/ucpmk.v48i.754>

Отримано 7 жовтня 2024 р.

REFERENCES

1. Gakh I.S. Lev Gets "Antolohiia striletskoi tvorchosti": istoriia ta khudozhni osoblyvosti rukotvornoï knyhy-albomu Ukrainskykh Sichovykh Striltsiv [Lev Gets "Anthology of Riflemen's Creative Works": History and Artistic Features of the Handmade Book-Album of Ukrainian Sich Riflemen]. *Rukopysna ta knyzhkova spadshchyna Ukrainy* [Manuscript and Book Heritage of Ukraine]. 2023. Iss. 31, pp. 82—98. [In Ukrainian].
2. Gakh I.S., Havryliuk B.A. Knyha-albom "Davni podviria ta zavulky Krakova" ("Dawne dziedzińce i podwórza Krakowa") Leva Getsa: istoriia ta khudozhni osoblyvosti [Book-Album "Ancient Courtyards and Alleys of Krakow" ("Dawne dziedzińce i podwórza Krakowa") by Lev Gets: History and Artistic Features]. *Art and Design*. 2024. No. 4, pp. 102—110. [In Ukrainian]. <https://doi.org/10.30857/2617-0272.2024.4.8>
3. Gakh I.S. Rannia tvorchist Leva Getsa (1915—1919) [Early Works of Lev Gets (1915—1919)]. *Ukrainska kultura: mynule, suchasne, shliakhy rozvytku* [Ukrainian Culture: Past, Present, Ways of Development]. 2024. Iss. 48, pp. 87—94. [In Ukrainian]. <https://doi.org/10.35619/ucpmk.v48i.754>

Received on October 7, 2024

Iryna Gakh

Lviv Professional College of Applied Arts and Design (Lviv, Ukraine)

ORCID: 0000-0002-5627-7039

E-mail: gachiruna@gmail.com

Borys Havryliuk

Lviv Polytechnic National University (Lviv, Ukraine)

ORCID: 0000-0002-3803-2441

E-mail: borisgavryljuk@gmail.com

HANDCRAFTED POSTCARDS BY LEV GETZ FROM 1963—1968

The goal of the research. The handcrafted postcards of the Ukrainian-Polish artist Lev Gets (1896—1971), preserved in the Historical Museum in Sanok, serve as valuable sources of information about the artist's life and creative journey, particularly his graphic and epistolary legacy. **Methodology.** The study is based on the application of chronological-thematic, systemic, retrospective, and comparative methods. **Scientific novelty.** The scientific contribution

lies in introducing previously unknown postcards by Lev Gets, created between 1963 and 1968, into academic circulation. These postcards unveil pages of his life and creativity that have never been subject to scholarly research. **Conclusions.** The entire presented handwritten material — 18 postcards with drawings and handwritten texts by Lev Gets — is researched for the first time. The analyzed original artifacts exhibit a pronounced artistic character and act as informational resources for a deeper and more thorough study of the artist's creative heritage. Each postcard represents an individual piece of art imbued with artistic expression. They not only convey essential information but also reproduce events specific to the environment and era in which the artist lived and worked. The value of these postcards lies in their unique illustrative and artistic content, offering a broad spectrum of expressive artistic possibilities. This material convincingly demonstrates Lev Gets' expertise as a graphic artist while significantly enriching his previously unknown artistic legacy.

Key words: Lev Gets, letter-postcards, drawing, ballpoint pen, quill, handwritten text, the cultural heritage of Ukraine.